

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր

Երուսաղեմ, 3 Մարտ 1981

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգեն Գարդղիկոս
Ս. Էջմիածին

Ձեռք Ս. Օծուքեան անուան բարեբաւ-
սիկ թանգարանի, կը ներկայացնենք Ձեզ
մեր եւ մեր Միաբանութեան ստեղծած ճեղ-
հաւորութիւնները, մարտիով Ձեզ երկար եւ
երջանիկ տարիներ, իսկ Մայր Աթոռ Սբ. Սա-
սանուորակ եւ բարգաւաճութիւն:

ՆԵՐՍԷՆ ԱՆՏԻՍԻՍՏ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ Ք - ԲՍՄԱԿԱՆ Ք

● Կիր. 1 փետր. — Ս. Գառարազը մատուց-
ուեցաւ ի Ս. Յակոբ, Ս. Աստուածածնայ խո-
րանին վրայ: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Սեան
Վրդ. Զարդեան:

● Եր. 7 փետր. — Ս. Զայրադեացն Արամաթի
եւ Կիւրդի: Ս. Գառարազը մատուցուեցաւ ի Ս.
Գլխադիր: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Բարսեղ
Արզ. Գալէմտէրեան:

● Կիր. 8 փետր. — Ս. Գառարազը մատուց-
ուեցաւ ի Ս. Յարութիւն, մեր վերնամասերն
մէջ: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Արփիար Արզ.
Տէմիրճեան:

● Եր. 14 փետր. — Ս. Գրիգորի Աստուածաբա-
նին: Ս. Գառարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Գլ-
խադիր: Ժամաբարն էր Հոգշ. Տ. Մեհրազ Արզ.
Մոթաֆեան:

● Կիր. 15 փետր. — Բարեկենդան Առաջատորի

Անմիջապէս հնչեցին Տաճարին յունական մեծ ու փոքր զանգերը եւ ընտրեալին բրած
շնորհաւորական խօսքերէն ետք բոլորն ալ թափօրով բարձրացան Գառարաբարան:

Յաջորդ օրերուն, նորընտիր Գառարաբար ստացաւ պաշտօնի ճանաչման իր հրո-
վարտակները, նախ Իսրայէլի Ներքին Գործոց Նախարար Տրթ. Գուրկէն եւ ապա, իշ-
նելով Ամման, Յորդանանի Վեհափառ Հիւսէյն Թագաւորէն:

Գահակալութեան հանդէսը եւս կատարուեցաւ Ս. Յարութեան Տաճարի Յունաց
բաժնին մէջ: 1 Մարտ, Կիրակի առաւօտ, նորընտիր Գառարաբար «Հրաշափառողով
մուտք գործեց Ս. Յարութեան Տաճար, որմէ ետք հանդիսաւոր Ս. Գառարազ մատուց
Քաթոլիկոնի նորակառոյց, շքեղ խորանին վրայ: Գահակալութեան հանդէսը կատար-
ուեցաւ ժամը 11ին, ի ներկայութեան այլ յարանուանութեանց ներկայացուցիչներու,
արտասահմանէն ժամանած Օրթոտոքս եկեղեցիներու պատուիրակութեանց, պետական
ղէմերու, ինչպէս նաեւ Իսրայէլէն, «Արեւմտեան Ափոնէն եւ Յորդանանէն եկած յու-
նադաւան Սրբաբաժնի ժողովուրդի: Մեր կողմէ ներկայ լին Գերշ. Տ. Շահէ եւ
Տ. Կիրեղ Սրբազաններ եւ Աւագ Թարգման Հոգշ. Տ. Ասպետ Վրդ.: Տեղապահ ձեռ-
մանոս Արքեպիսկոպոս յանձնեց Գառարաբարական գաւազանը նորընտիր Գառարաբարին,
որ, հրովարտակներու ընթերցումէն ետք, արտասանեց շնորհակալութեան ուղիւ մը:
Ճառեր խօսեցան նաեւ Օրթոտոքս եկեղեցիներու հին պատուիրակութիւնները: Յետոյ
Թափօրով եւ Սկաւտներու առաջնորդութեամբ բոլորն ալ բարձրացան Գառարաբար-
ան, ուր ընտրեալը բազմեցաւ Գառարաբարական գահուն, իրիւ Ծրդ Գառարաբարը Ե-
րուսաղէմի Սթոպին: Ներկաները մօտեցան Աջ առնելու նոր Հօտապետին:

Նորընտիր Տ. Տիոտորոս Ա. Քարիվալիս Գառարաբարը ծնած է 1923ին, Յունա-
կան արշիպեղագոսի Քիոս կղզին: 1938ին Երուսաղէմ գալով, կ'աշակերտի իրենց զրպ-
րեմկերին: Ատն մը ետք կը մկնի Յունաստան, հետեւելու համար աստուածաբանա-
կան ընթացքի: 1944ին վերստին Երուսաղէմ գալով կը ձեռնադրուի սարկաւազ, իսկ
1947ին՝ կուսակրօն քահանայ: Յաջորդ տարի կը կարգուի Աւագ Թարգման եւ Նախա-
գահ Կրօնական Դերագոյն Ատնանի: Դասեր ստանձնած է նաեւ իրենց Ընծայարանէն
ներս: 1962ին ընդունած է եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն, իսկ յաջորդ տարի նշա-
նակուած է Առաջնորդ Ամմանի եւ շրջակայից: Մօտ 20 տարիներ տնօրէն իր այս պաշ-
տօնավարութեան ընթացքին փայլած է եկեղեցական շխարհարութեամբ, արժանանա-
լով ստուաբաժնի իր հօտին անվերապահ սիրոյն եւ օտարներու պատկառանքին:

«Սինոն», ի դիմաց Ամն. Ս. Գառարաբար Հօր եւ Միաբանութեան, երկար տարի-
ներ եւ արդիւնաշատ պաշտօնավարութիւն կը մաղթէ Յոյն բոյր եկեղեցւոյ նոր Գետին:

զանց: Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Յակոբ, Ս. Կարապետի խորանին վրայ, Ժառանգութեան էր Արծ. Տ. Ներսէս Բէլ, Զէպէնեան:

● Ուր. 20 փետր. — Յիւսապ Յովնան: մարգարէն: Առաւօտեան ժամերգութեան աւարտին, Մայր Տաճարին մէջ, չորշ. Տ. Անուշաւան Վրդ. Զղիշեանէն կատարեց ընթերցումը Յովնան: Մարգարէութեան Գրքին:

— Նախատեսակին ի Ս. Յակոբ Նախագահեց Գերշ. Տ. Կիրեղ Նպո. Գարիկեան:

● Շր. 21 փետր. — Ս. Սարգսի զօրավարին: Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ Մայր Տաճարի Գանձատան Նախագահի՝ Եղ. Ս. Սարգսի մատարն մէջ, Ժամարարն էր չորշ. Տ. Անուշաւան Վրդ. Զղիշեան: Ապա, ընկալեալ սովորութեան համաձայն, կատարուեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն՝ Ս. Աթոռոյս և ազգին հանգստեցաւ րարերար Գալուստ Կիւղէնիկեանի հօր՝ Սարգսի հոգեւին համար: Հանդիսակեան էր Գերշ. Տ. Կիրեղ Նպո.:

● Կիր. 22 փետր. — Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Յարութեան, ժողովարարն մատարն մէջ, Ժամարարն էր չորշ. Տ. Թուրէն Վրդ. Յովակիմեան:

● Նշ. 26 փետր. — Տեսուներգաւալի հանդիսաւոր Նախատեսակին և եղանակի առաջին Անուշաւանին ի Ս. Յակոբ Նախագահեց Գերշ. Տ. Կիրեղ Նպո. Գարիկեան:

— Գերշ. Սրբազանը Նախագահեց Եան գիւղատեղիին Մայր Տաճարին մէջ պաշտուած ընթերցելի և Հովնան կարգաբեր, որմէ հոգբայտն ալ մեկնեցան Նախկին Ժառանգաւորազ Ժամարանի մարգարէացը, ապիւրէն Նոր ժառանգութեան հոգեւին մը տակ ջնջագին սոխաւորութեամբ վառելու աւանդական խորային:

● Ուր. 27 փետր. — Տեսունընդտաւ: Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ հանդիսաւորապէս պատարագեց և քարոզեց Գերշ. Տ. Կիրեղ Նպո. Կարգաբեր, եզրակացնելով թէ Տեսունընդտաւը տան է Եան. մայրերուն ու մանուկներուն, մայրերուն՝ որունք Ս. Կոյսին օրինակով կը մեծցնեն իրենց զաւակները և մանուկներուն՝ որունք հոգեւորապէս կը ծնին Եկեղեցւոյ Ս. Աւագանէն:

● Շր. 28 փետր. — Իսահակայ Գարբիի հնարալիւն: Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Գլխադիր, Ժամարարն էր չորշ. Տ. Ասպետ Վրդ. Գալեան:

● Կիր. 1 Մարտ. — Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ ի Ս. Յակոբ, Ս. Առաւմտեանայ խորանին վրայ, Ժամարարն էր չորշ. Տ. Համբարձում Արդ. Բէշիշեան:

● Դշ. 4 Մարտ. — Վարդանանց հանդիսաւոր Նախատեսակին ի Ս. Յակոբ Նախագահեց Գերշ. Տ. Եան Վրդ. Սեպեան:

● Նշ. 5 Մարտ. — Ս. Վարդանանց զօրավարին մեղ (Յիւսապ մեղեցիկ եւ բոն ազգային): Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ հանդիսաւորապէս պատարագեց և քարոզեց Գերշ.

Տ. Եան Վրդ. Կիրեղ Նպո. Կարգաբեր, իրեն Կերանաւորը Ժառանգ. Վարժարանին և Հնձայարանին, օրուն իրաւունքն է պատարագել այս տանին, որ Ս. Աթոռոյս մէջ նկատուած է իրեն տանը Ժառանգաւոր սաներուն, ինչպէս Ս. Ստեփանոսը տան և Սարկաւագներուն և Ուրազի կիրներուն: Այդ որ Ժառ. տանը կը զեկավարեն եկեղեցւոյ ժամատարութիւնը և Ս. Հաղորդութիւն կ'ընդունին իրենց Տեսուին: Սրբազան քարոզիչը ջոյց տուաւ այն միջոցները, որոնցմով պիտի կրնանք յաղթանակել այսօր ալ մեր ազգային գոյութեան պառնաստեղ աշխատեալ ու նորաստեղ վառարներուն: Գերշ. Տ. Կիրեղ Նպո. Նախագահեց քարոզէն հոգը, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Տ. Ս. Վաղդէ Ա. ի անուան տանին առին կատարուած զնայրապատեական Մաղթանքին և Ս. Գատարագին հոգ կատարուած հոգեհանգիստին:

● Ուր. 6 Մարտ. — Իրաւունքն սովորութեան համաձայն, Ս. Գատարագ մատուցուեցաւ Առաւօտ. Ս. Մարիան Աւետարանի եկեղեցւոյ մէջ, Ժամարարն էր չորշ. Տ. Ոսկի Արեղայ Որդիքեան: Երթ աւագարնի թափօրները զիստաբեց և քարոզեց Գերշ. Տ. Կիրեղ Նպո., որ տալէ հոգ պատմականը Առաւօտ վանքին, յորդորեց ներկաները որ արժանաւոր կերպով դիմաւորեն մատուցաւ Մեծ Գանգ շրջանին: Ապա Միաբանութիւնը պատուաւորութեամբ Առաւօտ Նպո. ական Բոխանորդին հոգմէ:

● Շր. 7 Մարտ. — Կ. Պոլսոյ Ս. Փողոկոյն (381): Ս. Գատարազը մատուցուեցաւ ի Սուրբ Գլխադիր, Ժամարարն էր չորշ. Տ. Վանիկ Արեղայ Մանեկատարան:

— Ներկայեան ժամերգութեան ընթացքին, Մայր Տաճարի խորաններն ու զիստաւոր որբանները վարագուրուեցան:

● Կիր. 8 Մարտ. — Բուք Բոսնիկոյն: Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ փակեալ-խորանի Ս. Գատարազը մատուց չորշ. Տ. Արփիար Արդ.:

● Դշ. 11 Մարտ. — Սկիզբ կարգաւ Մեծ պահանջ: Առաւօտուան, Մայր Տաճարին մէջ պաշտուեցաւ Արեւադարչի առաջին ժամերգութիւնը, իսկ կէտքէ հոգը՝ Իսաղապական տաւրին ժամերգութիւնը:

● Նշ. 12 Մարտ. — Մեծ Գանգ տաւրին Հովնան ի Ս. Յակոբ քարոզեց Գերշ. Տ. Եան Վրդ. Նպո., խօսելով մեղքի դադափարին վրայ ծայց տուաւ թէ մեղքի բնութեամբ Հին Խառն մէջ Նոյնազանքն էր կանաչազանցութեան, դրէնքի աշխիւ կամ աշխիւն արամատարութեան անտեսութեան հետ, մինչ Նոր Ուխտով ան ստացաւ տարբեր, համապարփակ իմաստ մը:

● Ուր. 13 Մարտ. — Նախատեսակը պաշտուեցաւ Ս. Թորոս Եկեղեցւոյ մէջ, որ Տեսուարատեան է Ս. Աթոռոյս: Հանդիսական էր Զեաւարապետ Տեսուին: Գերշ. Տ. Նորայր Արքեպ. Գողարեան:

● Շր. 14 Մարտ. — Ս. Թողորսի զօրավարին: Առաւօտեան ժամերգութիւնը պաշտուեցաւ և

Ս: Պատարագը՝ մատուցուեցաւ ի Ս. Թորոս ժամարարն էր Արծ. Տ. Ներսէս Գն: Ճեղճենանն — Կէտօրէ Խաթ. Ժամբ. 2.45ին, վաղուան Արտաբժման Կիրակիի առթիւ, Գերշ. Տ. Շահէ Արքեպիսկոպի Գլխաւորութեամբ, Միաբանութիւնը Վերաշաղկապուելով մատուց գործեց Ս: Գարեգին Տանաթ, ուր պաշտուանեցն երեսն Կոյեան ժամերգութիւնն ու նախատեսնէր՝ մեր վերնատանն մտել: Ապա կատարուեցաւ Տնօրինական Արտաբժեղեց ալցեղուն Թեան հանդիսաւոր Թափօր Տանաթէն ներս Թափօրապետն էր Լոգշ. Տ. Անուշաւան Վրդ.:

● Կիր. 15 Մարտ. — Արամամն Կրտեհի: Գիշերային և առաւտտեան ժամերգութիւնները պաշտուեցան և Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Գարեգինէն, մեր վերնատարան մէջ: Ժամարարն էր Լոգշ. Տ. Ռուբէն Վրդ: Յովակիմեան: Ապա կատարուեցաւ մեծահանգէտ Թափօր, երիցս գարձամբ Գրիտօսի Ս. Գերեզմանին և մէկ անգամ Պատենառեղիին շուրջ: Թափօրապետն էր Գերշ. Տ. Շահէ Արքեպիսկոպոս:

● Գշ. 17 Մարտ. — Ս. Լրեշտակապետաց Եկեղեցւոյ առաջին Հսկումին քարոզիչ նախն Կանքէ Տնտնւր՝ Լոգշ. Տ. Սեան Վրդ: Դարիպեան, խօսելով զղլումի ու ապշխարութեան անհրաժեշտութեան մասին պահեց օրերուն:

● Եշ. 19 Մարտ. — Իրիկուան Հսկումին ի Ս. Թափօր քարոզեց Գերշ. Տ. Կիւրէղ Եպիսկոպոսիկեան, բացատրելով ճշմարիտ պահեցութեան բնոյթն ու կորիքը մեր օրերուն:

● Եր. 21 Մարտ. — Կիւրղի Երուսաղիմացոյն: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ Մայր Տանարի աւանդատան Ս. Կիրիլի Եղանին վրայ: Ժամարարն էր Լոգշ. Տ. Առաքալ Վրդ: Գալեան:

● Կիր. 22 Մարտ. — Անտաքի Կրտեհ: Ըստ Պովորութեան Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Լրեշտակապետ ժամարարն էր Լոգշ. Տ. Կոմիտաս Արդ: Ներսէսեան: Գարեգին Լոգշ. Տ. Անուշաւան Վրդ: Զղլանեան, մեկնարանելով Անտաքի աւանդաբանական առակը:

● Գշ. 24 Մարտ. — Իրիկուան Հսկումին ի Ս. Լրեշտակապետ քարոզեց Լոգշ. Տ. Ռուբէն Վրդ: Յովակիմեան, խօսելով աղօթքի կենսական դերին ու անհրաժեշտութեան մասին:

● Եշ. 26 Մարտ. — Իրիկուան Հսկումին ի Ս. Թափօր քարոզեց Գերշ. Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս: Գաղանճեան, բնարան աւանդելով Էփղեղէ մեղաց, գոռոզ կորստեան, գոռ ինձ փութելիս ներհալի իսաւրը: Յայտուաւ թէ որքան քարոզել պիտի խալար մարդիկ թեան հակատարիքը, եթէ անձնիւր անհատ ունենար ինքնաքանդաւորութեան շինիչ օգին, նման Երուսաղի Լայրապետին:

● Եր. 28 Մարտ. — Յովհաննու Երուսաղիմացոյն: Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ ի Ս. Գլխափոր: Ժամարարն էր Լոգշ. Տ. Լամբարժեան Արդ: Քէշիշեան:

1 ● Կիր. 29 Մարտ. — Յեհիսի Կրտեհ: Ժանքս Լուսարարապետ Տ. Լայրիկ Արքեպիսկոպոս վարիւ ճանապարհը (տե՛ս էջ 87-88):

● Գշ. 31 Մարտ. — Իրիկուան Հսկումին ի Ս. Լրեշտակապետ իր առաջին քարոզը Գառնացւոյ Լոգշ. Տ. Արքիդի Արքեպիսկոպոս: Եւս եւս նախապարտ, ճշմարտութիւն և կեանքս բնարանով: Արտաբժեղեց նախապահեց նորընտիր Լուսարարապետ Գերշ. Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս:

Պ Ա Շ Տ Օ Ն Ա Կ Ա Ն Ք

● Կիր. 8 Փետր. — Լոգշ. Տ. Անուշաւան Վրդ: Զղլանեան ներկայ գտնուեցան Մարտիկ Եկեղեցւոյ մէջ, համայնէջ հովիւ Լայր Օկոսթին Լարֆուշի մատուցած հանդիսաւոր Ս. Պատարագին և անոր յաջորդող հիւրանդրութեան, վաղուան Ս. Մարտիի տօնին առթիւ:

● Եշ. 12 Փետր. — Ամեն. Ս. Պատարագը Լայր Ս. Էլիմեանի մատարան մէջ նախադանեց հանդ. Գրիգոր Զարգրեանի յաղարկարարութեան: Լանգուցեալը, բնիկ Եղղապոսի, մօտ քսան տարեկերէ յիշեր Միկրապոսին էր Ս. Աթոռոյ Տպարանին: Նաև Առնեապետն էր տեղւոյն Լ. Մ. Ը. Մ. Ս. Մանահիւղին:

● Դշ. 18 Փետր. — Ամեն. Ս. Պատարագը Լայրը, Գերշ. Սրբազաններու և Լոգշ. Լայրեան բնկերակցութեամբ, շնորհաբարական ալցեղութեան գնաց Երուսաղիմ — Պատարագը Ամեն. Տ. Տիոտորոս Սրբազանին:

● Դշ. 4 Մարտ. — Կէտօրէ առաջ, Երուսաղիմ Պատարագը, Միաբանութեամբ հանդերձ, իր առաջին ալցեղութիւնը տուաւ Ամեն. Սրբ. Պատարագը Լոր: Եկեղեցւոյ գաւթին մէջ, Մեծ Ժապատաւ Լիւար պղնձուեցաւ գարցեցական ներսուն երկարատեւ Ժապարարութիւններով:

● Կիր. 15 Մարտ. — Գերշ. Տ. Տ. Շահէ և Կիրեղ Սրբազաններ ներկայ գտնուեցան Ս. Թափօրեան Տանարի Երուսաղիմաց Զեւուշ Լայր Դանիէլի Եպիսկոպոսական ձեռնադրութեան, զոր կատարեց Ամեն. Տ. Տիոտորոս Պատարագը, ճանարի իրենց բաժնին մէջ:

● Գշ. 24 Մարտ. — Աւտարալիոյ Լայրց Առաջինը Գերշ. Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս: Գաղանճեան և Սիմփիլիոյ Լայրց Լայր Լոգշ. Տ. Դանիէլ Վրդ: Շամեան ժամանեցին Ս. Աթոռ:

● Դշ. 25 Մարտ. — Երուսաղիմի Անհախոսթան 160ամեակի առթիւ, Երուսաղիմ Լիւսապետ Աթոռաբարո Վասիստիսի կողմէ, Գրիկ Տէլիլոյ պանդօղի մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ գտնուեցան Գերշ. Տ. Տ. Գարեգին և Կիրեղ Սրբազաններ և Լոգշ. Տ. Առաքալ Վրդ:

● Եշ. 26 Մարտ. — Երեկոյեան, Սիւրբատական Եկեղեցւոյ Երեց Տթթ. Ռապիւր Քրէշիկի Անդրիոս Թաղապետին շքանշանով պատմութեան լուսն առթիւ Սէյնթ Լիւարիկ Լուսիկի մէջ տրուած ընդունելութեան ներկայ գտնուեցան Գերշ. Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս, Լոգշ. Տ. Տ. Անուշաւան և Առաքալ Սրբազաններ և Տիւրք Գեորգ Լեղիլեան: